

Parlamentul
Republicii Moldova

AR nr. 01/02-165

18 ianuarie 2022

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de lege pentru modificarea art.75 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar.

Anexă: Proiectul de lege
Nota informativă

**Deputat în Parlament
Ana RACU**

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	8
"19"	01 2022
Ora	

LEGE

**cu privire la modificarea art.75 din Legea nr. 68/2016 cu
privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I. Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar (publicată în Monitorul oficial al Republicii Moldova, nr.157-162/316 din 10.06.2016), se modifică după cum urmează:

La articolul 75, alineatul (5) va avea următorul cuprins:

”(5) În cauzele civile, cheltuielile pentru efectuarea expertizei judiciare sau extrajudiciare în scopul instituirii măsurii de ocrotire sunt finanțate din contul bugetului de stat”.

Articolul II – Prezenta lege intră în vigoare în termen de 30 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Notă informativă
la proiectul de lege pentru modificarea art.75 din Legea nr.
68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul
expertului judiciar

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect de lege pentru modificarea art.75 din Legea nr. 68/2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar este elaborat și înaintat în temeiul art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Legea 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, acte care stabilesc dreptul la inițiativa legislativă a deputatului în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul legii a fost elaborat cu scopul de a îmbunătăți sistemul de ocrotire judiciară prin furnizarea gratuită a expertizei judiciare și extrajudiciare persoanelor care suferă de boli psihice grave.

Frecvent, în instanțele de judecată se adresează petiționari pentru instituirea măsurilor de ocrotire în privința rudelor sau altor persoane, fără a anexa raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire, motivând că nu au resurse financiare pentru plata expertizei sau că nu cunosc procedura, nu știu unde să se adreseze etc.

Cazurile examinate atestă că frecvent, atât persoana care solicită măsura de ocrotire, cât și cea în privința căreia se solicită măsura de ocrotire, fac parte din pături sociale deosebit de vulnerabile, care nu dispun de mijloace financiare pentru a achita costul unei expertize judiciare.

Din analiza practicii judiciare putem deduce că unii judecători nu dau curs cererilor depuse inițial și obligă petiționarii să prezinte raport cu privire la expertiză. Din lipsă de bani, expertiza nu se efectuează, iar cererea se restituie. Astfel, problemele persoanelor care suferă de boli psihice grave nu sunt rezolvate. Acestea nu-și pot perfectă actele, nu-și pot administra bunurile, nu pot primi pensiile și alte plăți sau servicii de care beneficiază.

Totodată în practica judiciară există situații când cererile se primesc în procedură, astfel încât expertiza este dispusă de instanța judecătorească.

În încheierea despre numirea expertizei, se menționează expres că în conformitate cu prevederile art. 303 alin. (1) din Codul de procedură civilă, intitulat *cheltuielile de judecată*, petiționarul este scutit de plata cheltuielilor aferente procesului privind măsura de ocrotire.

În conformitate cu prevederile art. 82 din Codul de procedură civilă, *cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii.*

În conformitate cu prevederile art. 90 lit. a) și g) din Codul de procedură civilă, *din cheltuielile de judecare a pricinii fac parte sumele plătite martorilor, interpreților, experților și specialiștilor și cheltuielile de efectuare a expertizei.*

Astfel, instanța de judecată constată că expertiza urmează a fi efectuată din contul statului.

Totuși, Centrul de medicină legală nu execută încheierea instanței și prezintă spre plată (fără a indica cui anume: instanței sau părții care a solicitat expertiza), deoarece Articolul 75 „Plata pentru serviciile de efectuare a expertizei judiciare” prevede la alin. (5) că *Plata pentru expertizele judiciare în cauzele civile se face anticipat de către partea care a solicitat expertiza, fapt menționat în actul de dispunere a expertizei judiciare.*

Astfel, deși Codul de procedură civilă prevede expres și clar că *petiționarul este scutit de plata cheltuielilor aferente procesului privind măsura de ocrotire*, prevederile Articolului 75 din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, nu sunt la fel de exprese și clare, iar încheierile instanței cu privire la numirea expertizei rămân neexecutate.

În același context, în conformitate cu prevederile art. 307 alin. (2) CPC, la cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară se va anexa raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică a persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire, eliberat cu cel mult 2 luni înainte de data depunerii cererii.

Potrivit practicii judiciare și reieșind din felul în care este formulat textul legal care reglementează stabilirea măsurilor de ocrotire, cauza se examinează în baza expertizei anexate la cererea petiționarului.

În același timp, conform art. 19 alin. (3)-(5) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, expertiza extrajudiciară (cea care se

anexează la cerere) se realizează în afara unui proces judiciar și presupune efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice, pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman. După efectuarea expertizei extrajudiciare, cercetările și concluziile se expun într-un raport de expertiză extrajudiciară, căruia i se aplică prevederile stabilite de prezenta lege pentru raportul de expertiză judiciară și care se prezintă persoanei care a solicitat efectuarea expertizei extrajudiciare. *Expertiza extrajudiciară poate servi drept material auxiliar pentru o plângere, decizie, negociere, tranzacție de împăcare sau pentru un alt proces de natură extrajudiciară.*

Astfel, deoarece în art. 307 alin. (2) CPC se menționează despre expertizele extrajudiciare, cauzele se examinează contrar prevederilor art. 19 alin. (5) din Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, în baza expertizelor extrajudiciare efectuate de experți care nu au fost preîntâmpinați de răspunderea penală în conformitate cu prevederile art. 153 alin. (2) CPC.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin prevederile proiectului se propune expunerea alineatului (5) al art.75 în redacție nouă, prin care se reglementează expres faptul că în cauzele civile, cheltuielile pentru efectuarea expertizei judiciare sau extrajudiciare în scopul instituirii măsurii de ocrotire sunt suportate din contul bugetului de stat.

5. Fundamentarea economico-financiară

Conform informației prezentate de Centrul de medicină legală, anual instituția elaborează aproximativ 26-28 expertize judiciare în procesul civil și 300 expertize extrajudiciare.

Reieșind din datele furnizate, pentru implementarea noilor reglementări se propune prevederea mijloacelor financiare din contul bugetului de stat,

evaluate la aproximativ 350 000 lei anual. Chiar dacă această sumă, raportată la cheltuielile la nivel național nu este una mare, soluționează o problemă sistemică care ține de asigurarea drepturilor persoanelor ce necesită măsuri de ocrotire judiciară prin care urmează să le fie stabilite unele plăți sociale sau alte drepturi de care dispun în virtutea statului sau stării de sănătate.

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege se încadrează în cadrul normativ în vigoare, iar Guvernul în calitate de autoritate de implementare va asigura, la necesitate, aducerea cadrului normativ în concordanță cu prezenta lege.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege urmează a fi supus consultărilor publice în conformitate cu prevederile legale.

8. Constatările expertizei juridice

Proiectul de lege va fi expediat pentru efectuarea expertizei juridice în conformitate cu prevederile legale.

9. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi expediat Centrului Național Anticorupție pentru a fi supus expertizei anticorupție.

Deputat în Parlament
Ana RACU

